

<https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-70-10>
УДК 930.2+37.016:930]:004.77

Євген Рачков

кандидат історичних наук, доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Майдан Свободи, 4, 61022, Харків, Україна

Email: yevhen.rachkov@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8506-0162>

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБПЛАТФОРМИ ОМЕКА В ІСТОРИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ І ВИКЛАДАННІ

Стаття присвячена особливостям використання вебплатформи Омека в історичних дослідженнях і в процесі викладання в умовах значного інтересу до розроблення та поширення цифрових ресурсів історичної тематики за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Омека — система керування вмістом з відкритим кодом, яка дозволяє створювати та публікувати цифрові колекції та виставки, забезпечуючи стандартизований опис метаданих і комплексну репрезентацію історичних матеріалів. Омека має кілька різновидів: Омека Classic та Омека.net (хостингова версія) найкращі для персонального використання та локальних проєктів, а Омека S — для великих установ та масштабних колективних проєктів. Вебплатформа пропонує низку переваг для істориків для провадження освітнього процесу та наукових досліджень, зокрема завдяки відповідності високим науковим стандартам і орієнтації на користувачів, які не мають спеціальних технічних

Як цитувати: Рачков Є. Використання вебплатформи Омека в історичних дослідженнях і викладанні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2026. Вип. 70. С. 200–224. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-70-10>

How to cite: Rachkov Ye. Using the Omeka Web Publishing Platform in Historical Research and Teaching. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History*. 2026. No. 70. PP. 200–224. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-70-10> (In Ukrainian)

© Рачков Є., 2026

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

навичок. Омека забезпечує гнучке поєднання аудиторної та дистанційної роботи, а також сприяє розвитку міждисциплінарної співпраці істориків із представниками інших наукових дисциплін і галузей знань. Особливої актуальності застосування вебплатформи набуває в умовах російсько-української війни, коли оцифрування об'єктів культури, створення та поширення цифрових архівів, документування культурної спадщини тощо стає пріоритетним завданням для дослідників та інституцій. Звичайно, подібно до більшості програмних продуктів, використання Омека пов'язане з певними потенційними ризиками, подолання яких вимагає від користувачів посиленої уваги до методологічних, організаційних, технічних та інших аспектів роботи з вебплатформою, а також пошуку компромісів між наявними ресурсами, цілями освітніх та дослідницьких проєктів, вимогами до якості цифрової репрезентації історичних матеріалів тощо. Лише поєднання системного та критичного підходів до роботи з вебплатформою дозволяє повною мірою реалізувати її потенціал в історичних дослідженнях і викладанні, а також сприяє усвідомленому використанню цифрових інструментів і критичному сприйняттю створюваних цифрових ресурсів.

Ключові слова: **Омека, відкрите програмне забезпечення, система керування вмістом, цифрова гуманітаристика, цифрова історія, «цифровий поворот», цифрова колекція, цифрова виставка, історична освіта, історичні дослідження.**

Вступ

Омека — система керування вмістом, призначена для створення та публікації цифрових колекцій і виставок, що здобула поширення та визнання користувачів у багатьох країнах світу. Вона пропонує низку переваг, зокрема завдяки відповідності високим науковим стандартам і орієнтації на користувачів із базовими технічними навичками.

Мета цієї статті, що має методичний характер, полягає в окресленні можливостей використання вебплатформи користувачами, які прагнуть ознайомитися з принципами створення цифрових колекцій і виставок, опанувати базові інструменти представлення історичних матеріалів в Інтернеті, а також інтегрувати набуті навички в освітній процес та наукові дослідження. У тексті свідомо обмежено використання спеціальної термінології, натомість запропоновано різноманітні узагальнення, які покликані зробити статтю корисною для студентів, викладачів, дослідників і всіх, хто прагне поєднати зацікавлення історією з інформаційними технологіями.

З огляду на зазначену мету стаття структурована в такий спосіб: теоретична частина (загальні міркування щодо місця цифрових технологій в історичних дослідженнях і викладанні; нарис історії створення та розвитку програмного забезпечення Omeka); методологічна частина (особливості використання Omeka для освітніх і наукових завдань; основні структурні елементи вебплатформи; стандарт опису метаданих Дублінського ядра; переваги та недоліки використання вебплатформи); додатки (рекомендації щодо використання Дублінського ядра; схема взаємозв'язку основних елементів Omeka).

Від «цифрового повороту» до цифрової історії

Різноманітні інформаційні технології посідають важливе місце в історичних дослідженнях і викладанні на сучасному етапі. Попри те, що історики разом із представниками інших соціогуманітарних дисциплін тривалий час користуються цифровими інструментами, саме протягом останніх десятиліть відбулися стрімкі трансформації, що отримали назву «цифрового повороту» та стали основою для появи цифрової гуманітаристики / цифрових гуманітарних наук (Digital Humanities). Сьогодні цифрова гуманітаристика продовжує стрімко змінюватися та ставати дедалі популярнішою як в академічному середовищі, так і серед широкого загалу дослідників минулого. Водночас дискусійними залишаються питання, чим саме є цифрова гуманітаристика: дослідницьким полем / простором, прикладною міждисциплінарною областю, академічною дисципліною, дослідницьким «хайпом» чи всім цим одночасно (Sahle 2015). Не менш складно визначити, що являє собою цифрова історія (Digital History): розділ цифрової гуманітаристики, академічну (суб)дисципліну, дослідницький підхід, сукупність методів, масив онлайн-джерел, дослідницьку інфраструктуру або взагалі прояв наукової моди на назви з означенням «цифровий». До сьогодні цифрова історія не має загальноприйнятого визначення, втім, до неї зазвичай відносять застосування цифрових технологій для оцифрування, візуалізації та репрезентації історичних матеріалів, створення електронних ресурсів історичної тематики (бази

даних, інтерактивні карти, віртуальні реконструкції тощо), формування онлайн-ових спільнот і тематичних історичних мереж тощо. Показово, що цифрову історію часто розглядають у площині публічної історії, зокрема у зв'язку зі створенням масштабних електронних ресурсів, покликаних полегшити доступ широкого загалу користувачів до оцифрованих історичних джерел та інтерпретації минулого. Не менш дискусійним залишається визначення зв'язку цифрової історії з іншими суміжними дисциплінами, наприклад історичним комп'ютерингом (Historical Computing), історичною інформатикою (Historical Information Science) та кількісною історією (Quantitative History). Більше того, дослідники не дійшли згоди навіть щодо часу виникнення цифрової історії: більшість датує її появу 1990-ми рр., однак є спроби простежити її витоки від 1940–1960-х рр. (Kulikov 2013; Narojczyk 2016; Kemman 2021).

Попри численні дискусії щодо цифрової історії, очевидно, що «цифровий поворот» спричинив не лише активніше використання істориками інформаційних технологій, але й сприяв виникненню нових тем історичних досліджень, кардинальному переосмисленню підходів до історичної освіти, появі нових способів конструювання та використання історичних наративів тощо. Зрештою, «цифровий поворот» поглибив розмивання меж між різними історичними напрямками та водночас розширив доступ до історичних студій для представників суміжних дисциплін і широкого загалу людей (Noiret, Tebeau, Zaagsma 2022, 7–8).

Враховуючи це, сьогодні цифрова історія є перспективною галуззю, що стикається з різноманітними викликами, але демонструє високу здатність до адаптації. Наприклад, від 2010-х рр. в історичних дослідженнях та викладанні триває «перехід» від методів до джерел, що спричинило появу різноманітних цифрових проєктів історичного спрямування. Визначальну роль у цьому відіграв розвиток інформаційних технологій (передусім Інтернету та нових медіа) і створення дослідницької інфраструктури (наукові центри, навчальні курси тощо). Безсумнівно, для багатьох істориків опрацювання та публікація джерел за допомогою порівняно простого програмного забезпечення виявилися

привабливішими, ніж застосування складних математичних методів, що зазвичай потребує спеціальної підготовки та допомоги фахівців технічних спеціальностей.

Що таке Omeka?

Omeka — програмне забезпечення з відкритим кодом, яка дозволяє публікувати контент, управляти вмістом, ділитися цифровими колекціями та створювати онлайн-виставки. Назва «Omeka» походить із мови суахілі та означає «демонструвати», «виражати», «розкривати», «розпаковувати» тощо. Назва доволі точно відображає головну мету вебплатформи — забезпечити обмін контентом між користувачами, зокрема онлайн-спільнотами, за допомогою цифрових ресурсів¹. Ініціаторами створення Omeka стали співробітники Центру історії та нових медіа (Center for History and New Media) Університету Джорджа Мейсона (м. Ферфакс, Вірджинія, США)². Діяльність центру переважно сфокусована на інформаційних та освітніх проєктах, а також на популяризації історичних знань в Інтернеті. Центр створено 1994 р., а 2011 р. йому присвоєно ім'я засновника та першого директора — історика Роя Розенцвейга (1950–2007)³.

Перша версія вебплатформи — Omeka Classic⁴ — побачила світ 2008 р. Початкова ідея полягала у створенні зручного інструменту для дослідників та інституцій (передусім музеїв, бібліотек і архівів), який дозволив би легко ділитися цифровими матеріалами та колекціями. Вебплатформа розроблена так, щоби бути доступною різноманітним користувачам, зокрема з обмеженими можливостями. Переваги Omeka Classic полягають у тому, що вона є безкоштовною, має відкритий код і зрозумілий інтерфейс, підтримує стандартизовані метадані

¹ Project. Omeka: website. URL: <https://omeka.org/about/project/> (accessed: 22.12.2025).

² Roy Rosenzweig Center for History and New Media: website. URL: <https://rrchnm.org/> (accessed: 22.12.2025).

³ Newly named “Roy Rosenzweig Center for History and New Media”. History News Network: website. Date of update: 25.04.2011. URL: <https://www.hnn.us/article/newly-named-roy-rosenzweig-center-for-history-and-> (accessed: 22.12.2025).

⁴ Omeka Classic: website. URL: <https://omeka.org/classic/> (accessed: 22.12.2025).

та забезпечує можливості обміну контентом і публікації матеріалів. Вебплатформа доволі швидко стала популярною серед інституцій культури, з якими команда Omeka співпрацює від самого початку⁵.

Особливістю Omeka Classic є те, що користувачі повинні самостійно запустити створюваний вебресурс на власному сервері та забезпечити його подальшу підтримку. Враховуючи, що чимало користувачів не володіють цими технічними навичками, 2010 р. команда Omeka запустила хостингову версію Omeka.net⁶, яка передбачає більш зручні та швидкі рішення для створення й публікації цифрових колекцій і виставок. Omeka.net найкраще підходить для персонального використання та локальних проєктів.

2012 р. команда Omeka розпочала роботу над новою версією вебплатформи на основі Omeka Classic⁷, призначеної для інституцій, які залучають велику кількість людей до створення цифрових колекцій і виставок через спільний доступ до онлайн-ресурсів. У результаті 2017 р. було представлено Omeka S⁸, яка забезпечує єдине середовище для встановлення та оновлення програмного забезпечення, а також налаштування й управління вебсайтами, що особливо корисно для великих колективних проєктів.

Сьогодні Omeka є повністю незалежною вебплатформою, що існує за підтримки Digital Scholar — неприбуткової організації, яка забезпечує критично важливу відкриту інфраструктуру для цифрової гуманітаристики⁹.

Omeka.net для освітніх і наукових завдань

Для локальних індивідуальних і колективних проєктів (освітніх та наукових), а також для користувачів з базовими технічними навичками доцільно скористатися хостинговою версією вебплатформи

⁵ Project. Omeka: website. URL: <https://omeka.org/about/project/> (accessed: 22.12.2025).

⁶ Omeka.net: website. URL: <https://www.omeka.net/> (accessed: 22.12.2025).

⁷ Там само.

⁸ Omeka S: website. URL: <https://omeka.org/s/> (accessed: 22.12.2025).

⁹ Digital Scholar: website. URL: <https://digitalscholar.org/> (accessed: 22.12.2025).

Omeka.net. Її важливою перевагою є те, що Omeka.net повністю бере на себе всі технічні процеси, надаючи користувачам змогу зосередитися на роботі з контентом. Водночас частина послуг Omeka.net передбачає щорічну абонентську плату. Станом на 2026 р. користувачам вебплатформи доступні п'ять тарифних планів. Базовий тарифний план є безкоштовним, що робить Omeka.net широко доступною, зокрема для студентів і викладачів різних країн. Кожен тарифний план характеризується визначеним набором функцій, зокрема кількістю вебсайтів, які можна створити, обсягом доступного сховища даних, кількістю тем оформлення (дизайн публічної частини вебсайту), а також набором плаґінів (інструментів для розширення функційності вебсайту)¹⁰. Загалом пропонується система тарифікації забезпечує гнучкість використання вебплатформи та дозволяє адаптувати її функційні можливості до різних освітніх і наукових завдань.

Функційні особливості вебсайтів в Omeka.net залежать від доступних додатків / плаґінів (plugins). Наприклад, плаґін Exhibit Builder (наявний у всіх тарифних планах) дозволяє створювати онлайн-виставки, що поєднують різні елементи вебсайту¹¹. Втім, чимало справді корисних плаґінів доступні лише в платних тарифах. Зокрема, плаґін Geolocation дозволяє прив'язувати елементи вебсайту до географічних координат та відображати їх на інтерактивних картах (як на сторінках елементів, так і на загальній карті)¹². Інший плаґін — Timeline — дозволяє презентувати елементи вебсайту в хронологічному порядку на інтерактивній лінії часу¹³.

Слід відзначити, що Omeka.net може використовуватися для роботи з різноманітними джерелами, оскільки застосовує стандартизований

¹⁰ Див. детальніше: Sign Up and Choose a Plan. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/signup/> (accessed: 22.12.2025).

¹¹ Див. детальніше: Exhibit Builder. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-plugins/exhibit-builder/> (accessed: 22.12.2025).

¹² Див. детальніше: Geolocation. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-plugins/geolocation/> (accessed: 22.12.2025).

¹³ Див. детальніше: Timeline. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-plugins/timeline/> (accessed: 22.12.2025).

опис метаданих і надає користувачам можливість використовувати розширені набори метаданих, обирати серед запропонованих або створювати власні. Наприклад, вебплатформа пропонує такі типи елементів, призначені для опису відповідних матеріалів: текст (Text), рухоме зображення (Moving Image), усна історія (Oral History), звук (Sound), нерухоме зображення (Still Image), вебсайт (Website), подія (Event), електронна пошта (Email), план уроку (Lesson Plan), гіперпосилання (Hyperlink), особа (Person), інтерактивний ресурс (Interactive Resource), набір даних (Dataset), фізичний об'єкт (Physical Object), служба (Service) та комп'ютерна програма (Software)¹⁴.

Ще одна важлива перевага Omeka.net полягає в тому, що вона може бути використана для колективних краудсорсингових проєктів (Kulikov, Sklokina 2023). Наприклад, вебплатформа дозволяє контролювати рівні доступу до адміністративного інтерфейсу, включно з налаштуваннями та опублікованими й неопублікованими даними:

- «Супер» («Super») — найвищий рівень доступу;
- «Адмін» («Admin») — доступ до перегляду та редагування елементів, колекцій і тегів;
- «Партнерство» («Contributor») — доступ до створення та редагування власних елементів, створення виставок з будь-яких елементів;
- «Дослідник» («Researcher») — доступ до перегляду всіх елементів, колекцій і типів елементів¹⁵.

Елементи — Колекції — Виставки

Omeka організована на основі трьох базових складників: «елементи» («items»), «колекції» («collections») та «виставки» («exhibits») (див. рис. 1). Взаємозв'язок між ними можна порівняти з музейним зібранням. Наприклад, елементи (об'єкти) на вебсайті подібні до музейних предметів: їх можна об'єднати в постійні колекції на основі визначених

¹⁴ Див. детальніше: Manage Item Types. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-item-types/> (accessed: 22.12.2025).

¹⁵ Див.: Manage Users. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-users/> (accessed: 22.12.2025).

користувачем характеристик. Такі колекції є відносно сталими, хоча з часом вони можуть зазнавати змін. Крім того, елементи на вебсайті, так само як музейні предмети, можуть бути включені до різноманітних виставок — як тимчасових, так і постійних. Виставки можуть істотно відрізнятися способом представлення матеріалів та мати просту або складну структуру. Певний елемент одночасно може належати лише до однієї колекції, проте його можна коли завгодно перемістити з однієї колекції до іншої. Так само як музейний предмет одночасно може належати лише до одного зібрання, хоча згодом може бути включений до іншого. Певний елемент на вебсайті може бути представлений у кількох виставках одночасно, подібно до того, як музейний предмет та його копії можуть експонуватися в межах різних виставок. Крім того, подібно до традиційного музею, в Omeka можуть існувати елементи, які з різних причин не належать до жодної колекції або виставки.

Отже, будь-який вебсайт в Omeka складається з одного або кількох елементів. Для їх додавання використовують як стандартизовані, так і створювані користувачем метадані. Кожен елемент може мати необмежену кількість тегів, містити один або кілька доданих файлів, а також бути позначеним на карті чи лінії часу тощо¹⁶. Елементи становлять основу для створення колекцій і виставок. Колекції можуть бути досить простими (включати один чи кілька елементів) або мати складну та навіть ієрархічну структуру (наприклад, можна створити «дерево колекцій» / «Collection Tree»)¹⁷. Так само виставки можуть складатися як з однієї вебсторінки, так і з кількох, при цьому структура вебсторінок може бути ієрархічною. Виставки створюються на основі макетів, які пропонують різні способи об'єднання та презентації обраних елементів вебсайту: Файл із текстом (File with Text), Галерея (Gallery), Текст (Text), Документ (File), Слайдер (Carousel), Карта геолокації (Geolocation Map) та Лінія часу (Timeline)¹⁸.

¹⁶ Див., наприклад: Add Items. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/add-items/> (accessed: 22.12.2025).

¹⁷ Див., наприклад: Manage Collections. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-collections/> (accessed: 22.12.2025); Collection Tree. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/build-a-website/manage-plugins/collection-tree/> (accessed: 22.12.2025).

¹⁸ Див., наприклад: Exhibit Builder ...

Метадані — Дублінське ядро

Метадані («дані про дані») — інформація про інші дані (окрему одиницю або набір даних), яка виконує низку важливих функцій: полегшує опис, пошук і організацію даних; спрощує обмін інформацією між користувачами та базами даних; сприяє розвитку штучного інтелекту та машинного навчання тощо (Badman, Kosinski). Можна використовувати різні стандарти та схеми метаданих або адаптувати метадані до певних завдань. Ідея персоналізації метаданих для найбільш точного опису досліджуваної сутності є слушною, проте вона має ризики надмірної фрагментації та втрати інтероперабельності (сумісності) агрегованих даних. В історичних дослідженнях і викладанні доцільно застосовувати певний стандарт опису метаданих і уважно дотримуватися його правил, що дозволить покращити якість метаданих (зробити їх надійними, точними, повними та узгодженими). Лише певні стандарти здатні повною мірою забезпечити реалізацію основних інформаційних функцій метаданих, пов'язаних з виявленням, використанням, фіксацією походження, перевіркою актуальності, автентичністю та адмініструванням даних (Park 2009, 213–228).

Омека використовує стандарт опису метаданих Дублінське ядро (Dublin CoreTM), ідея створення якого (Dublin Core Metadata Initiative, DCMI) виникла в середині 1990-х рр. 1995 р. у м. Дублін (Огайо, США) на семінарі «OCLC/NCSA Metadata Workshop», що зібрав понад 50 учасниць та учасників, було обговорено базовий набір семантичних елементів цього стандарту метаданих¹⁹. Загалом Дублінське ядро складається з 15 базових елементів (Dublin Core Metadata Element Set), призначених для опису різноманітних об'єктів (ресурсів)²⁰ (див. табл. 1). Для їх конкретизації були розроблені кваліфікатори Дублінського ядра (Dublin Core Qualifiers)²¹. Крім того, базові елементи метаданих

¹⁹ DCMI History. Dublin Core Metadata Initiative: website. URL: <https://www.dublincore.org/about/history/> (accessed: 22.12.2025).

²⁰ Див. детальніше: Dublin CoreTM Metadata Element Set, Version 1.1: Reference Description. Dublin Core Metadata Initiative: website. URL: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dces/> (accessed: 22.12.2025).

²¹ Див. детальніше: DCMI Qualifiers. Dublin Core Metadata Initiative: website. URL: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmes-qualifiers/> (accessed: 22.12.2025).

належать до ширшого набору словників і специфікацій (DCMI Metadata Terms), який містить 55 термінів і забезпечує єдину семантику для опису метаданих різних типів ресурсів²². Загалом є багато рекомендацій щодо використання Дублінського ядра (як офіційних від DCMI, так і неофіційних, що відображають погляди різних дослідників та інституцій). Наприклад, деякі елементи рекомендують створювати, послуговуючись контрольованими словниками (заздалегідь визначеним набором термінів і значень). Крім того, хоча Дублінське ядро розроблено англійською, для метаданих варто використовувати мову даних, з якими вони пов'язані.

Переваги використання Omeka в освітньому процесі

В умовах поширення технологій штучного інтелекту дедалі очевиднішою стає необхідність поглиблення залученості студентів до освітнього й дослідницького процесів. Одне з рішень полягає в заохоченні майбутніх фахових істориків до роботи з джерелами та літературою через проекти цифрової публічної історії (Digital Public History), що може виявитися кориснішим, ніж виконання традиційних письмових робіт (Billeaudeaux, Eisel 2023, 154). Такий підхід може застосовуватися як під час аудиторної роботи (офлайн), так і в умовах дистанційного навчання (онлайн). Створення студентами цифрових проєктів, доступних для широкої аудиторії, має низку важливих особливостей, пов'язаних, зокрема, з реальною міждисциплінарністю та етико-професійною відповідальністю.

Використання програмного забезпечення Omeka в освітньому процесі ґрунтується на поєднанні теоретичної підготовки та практично орієнтованої діяльності, що передбачає виконання індивідуальних та / або колективних проєктів. Попри те, що Omeka активно використовується в університетській освітній практиці за кордоном (Billeaudeaux, Eisel 2023, 154–161; Litterio 2021, 77–88), в Україні можна нарахувати лише кілька подібних прикладів, переважно в межах викладання

²² Див. детальніше: DCMI Metadata Terms. Dublin Core Metadata Initiative: website. URL: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/> (accessed: 22.12.2025).

дисциплін з цифрової історії та цифрових методів в історичних дослідженнях*. Це виглядає певною мірою парадоксальним, особливо з огляду на розвинену спільноту користувачів і системну технічну підтримку розробників вебплатформи. Наприклад, існує чимало навчальних матеріалів, присвячених використанню Omeka: 1) детальна документація (керівництво користувача) та технічна підтримка на офіційних вебсайтах²³ та вебплатформі GitHub, призначеній насамперед для розробників програмного забезпечення²⁴; 2) навчальні матеріали для істориків на міжнародній онлайн-платформі Programming Historian²⁵ (частина з них опублікована українською на навчальному вебресурсі «Посібник з цифрової історії»²⁶); 3) практичні рекомендації

* Див., наприклад, програми таких навчальних дисциплін: «Технології пошуку і обробки інформації в історії та археології» (викладачі — Василь Файфура та Олександр Шевчук, Кам'янець-Подільський державний інститут); «Вступ до цифрової історії» та «Цифрові методи в наукових дослідженнях» (викладачка — Оріся Віра, Український католицький університет); «Databases & Content Analysis for Historians» (викладач — Володимир Куліков, Український католицький університет); «Бази даних в історичних дослідженнях культурної спадщини» та «Цифрова історія» (викладач — Євген Рачков, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) тощо.

²³ Див.: Help for Omeka.net. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/help/> (accessed: 01.12.2025); Omeka Classic User Manual. Omeka Classic: website. URL: <https://omeka.org/classic/docs/> (accessed: 01.12.2025); Omeka S User Manual. Omeka S: website. URL: <https://omeka.org/s/docs/user-manual/> (accessed: 01.12.2025).

²⁴ Див.: Omeka. GitHub: website. URL: <https://github.com/omeka> (accessed: 01.12.2025).

²⁵ Див.: Reeve J. Installing Omeka. Programming Historian: website. 2016. No. 5. URL: <https://doi.org/10.46430/phen0052> (accessed: 19.12.2025); Posner M., Brett M. R. Creating an Omeka Exhibit. Programming Historian: website. 2016. No. 5. URL: <https://doi.org/10.46430/phen0049> (accessed: 19.12.2025); Posner M. Up and Running with Omeka.net. Programming Historian: website. 2016. No. 5. URL: <https://doi.org/10.46430/phen0060> (accessed: 19.12.2025).

²⁶ Див.: Познер М. Початок роботи з Omeka.net. Programming Historian / переклала Оріся Віра. Посібник з цифрової історії: вебсайт. 2024. URL: <https://doi.org/10.69915/dh0013> (дата звернення: 21.12.2025); Познер М., Бретт М. Створення виставки в Omeka. Programming Historian / переклала Оріся Віра. Посібник з цифрової історії: вебсайт. 2024. URL: <https://doi.org/10.69915/dh0014> (дата звернення: 21.12.2025).

користувачам на вебсайтах університетських бібліотек²⁷; 4) численні лекції на YouTube²⁸ тощо. Безперечно, наявні навчальні та довідкові матеріали роблять Омека зручною навіть для користувачів із базовим рівнем технічних навичок та дозволяють виконувати широкий спектр освітніх завдань²⁹.

Серед інших переваг використання Омека в навчанні слід зазначити, що вона відповідає науковим стандартам, дозволяє працювати з різними історичними матеріалами, досить просто масштабувати цифрові проєкти, адаптувати вебсайти під потреби різних користувачів тощо. Використання Омека надає студентам різних дисциплін (програм і спеціальностей) можливість тісно співпрацювати з викладачами, співробітниками архівів, музеїв, бібліотек та інших інституцій, часто у формі неформальних («знизу» ініційованих) проєктів. Враховуючи це, використання Омека може сприяти формуванню та розвитку в студентів низки ключових компетентностей, зокрема критичного мислення, інформаційної грамотності та дослідницьких навичок (включно зі структуризацією, моделюванням та маніпулюванням дослідницькими даними). Робота з Омека також передбачає творчу складову, пов'язану з проєктуванням структури вебсайту, розробленням навігації, візуальної композиції сторінок, добором шрифтів, кольорової гами та мультимедійних елементів, а також із забезпеченням зручності користування й цілісності

²⁷ Див., наприклад: Building Digital Projects with Omeka. Washington University in St. Louis Libraries: website. URL: <https://libguides.wustl.edu/omeka> (accessed: 22.12.2025); Omeka S: A User's Guide. University of Illinois Urbana-Champaign Library: website. URL: <https://guides.library.illinois.edu/omekas> (accessed: 22.12.2025); Getting Started with Omeka. The College of Wooster Libraries: website. URL: <https://libguides.wooster.edu/omeka> (accessed: 22.12.2025); Omeka. University of Texas Libraries: website. URL: <https://guides.lib.utexas.edu/omeka> (accessed: 22.12.2025).

²⁸ Див.: Wired! Tutorials: Omeka & Neatline. Digital Art History and Visual Culture Research Lab: YouTube. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL4pAvjVJyuCiJwNw-MVFroGyE13IUhv4> (accessed: 20.12.2025); Creating a Digital Exhibit with Omeka. University of Missouri Libraries: YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=n2cwCCSlaZo> (accessed: 20.12.2025); Як створити сучасну онлайн-виставку? Можливості та переваги використання вебплатформи Омека. CityFace: YouTube. URL: <https://youtu.be/cuR54546ER8> (дата звернення: 20.12.2025).

²⁹ Див.: Use Cases. Omeka.net: website. URL: <https://info.omeka.net/use-cases/> (accessed: 01.12.2025).

інтерфейсу. Поєднання навичок організації та презентації дослідницьких даних є важливим для подальшої професійної діяльності істориків в умовах «цифрового повороту».

Звичайно, ефективне використання Omeka потребує відповідного структурування навчальної програми. Вона, вочевидь, повинна містити кілька взаємопов'язаних складників:

1. Концептуально-аналітичний — охоплює ознайомлення студентів із функціональними можливостями вебплатформи та її базовими налаштуваннями; аналіз наявних цифрових проєктів історичної тематики; розроблення концепції та робочого плану власного цифрового проєкту; опрацювання літератури та джерел; оцифрування та моделювання дослідницьких даних тощо.

2. Організаційно-координаційний — містить організацію ефективної комунікації та взаємодії між викладачами, студентами та іншими учасниками цифрового проєкту; координацію роботи над індивідуальними та груповими завданнями; моніторинг виконання різних етапів проєкту та коригування його перебігу відповідно до проміжних результатів тощо.

3. Підсумково-прогностичний — передбачає експертне обговорення, фінальну перевірку та презентацію створеного цифрового проєкту; оцінювання його якості та відповідності поставленим цілям; аналіз одержаних результатів і потенційних наслідків; обговорення можливостей довготривалого збереження та подальшого розвитку цифрового проєкту тощо.

Кейси використання Omeka для дослідницьких проєктів

Вебплатформа широко застосовується в наукових дослідженнях, зокрема в історичних. За даними розробника, лише Omeka.net залучає десятки тисяч користувачів для роботи з відповідною кількістю вебсайтів³⁰. Актуальність вебплатформи посилюється в умовах російсько-української війни, коли оцифрування об'єктів культури, створення цифрових архівів, документування культурної спадщини

³⁰ Project. Omeka: website. URL: <https://omeka.org/about/project/> (accessed: 22.12.2025).

тощо стає пріоритетним завданням для дослідників та інституцій. Розглянемо кілька релевантних кейсів: перший присвячений збору інтерв'ю з експертами в галузі культури в межах наукового проєкту «МІСТО І ВІЙНА», а другий — створенню онлайн-бази даних цифрових проєктів, присвячених культурній спадщині України. Обидва проєкти реалізуються командою дослідницької ініціативи CityFace та отримали підтримку Канадського інституту українських студій (КІУС) Альбертського університету³¹.

Проєкт «МІСТО І ВІЙНА: руйнування, збереження і переосмислення культурної спадщини великих міст Південно-Східної України в період російської військової агресії» тривав упродовж 2022–2024 рр. Учасники проєкту зібрали 36 напівструктурованих глибинних інтерв'ю з експертами в галузі культури. Частину інтерв'ю опубліковано на YouTube-каналі, а інформацію про них — на сайті дослідницької ініціативи CityFace (Rachkov 2025, 268–294). За допомогою Omeka.net створено онлайн-базу даних інтерв'ю для оприлюднення детальної інформації про кожен зібраний матеріал та сприяння подальшим дослідженням питань руйнування, збереження й переосмислення культурної спадщини України під час російсько-української війни. Представлені матеріали об'єднано в дві колекції, що відповідають серіям інтерв'ю — «Експертна думка» та «Цифрова спадщина». Місця афіліації респондентів на момент запису інтерв'ю позначено на карті, а також створено лінію часу, на якій інтерв'ю розташовано за датою запису³². Запис інтерв'ю з експертами триває в межах проєкту «МІСТО І ВІЙНА 2.0: трансформації культурних ландшафтів великих міст Сходу та Півдня України під час російсько-української війни», тому вебсайт поступово поповнюватиметься новими матеріалами.

Інший проєкт — «ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: документування цифрових проєктів» — розпочато 2024 р. для дослідження стано-

³¹ Див. детальніше: Проєкти. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/projects.html> (дата звернення: 20.10.2025).

³² МІСТО І ВІЙНА | Інтерв'ю: вебсайт. URL: <https://citywarua.omeka.net/> (accessed: 22.12.2025).

вища галузі цифрової спадщини в Україні та визначення її здобутків і проблем розвитку упродовж 1990–2020-х рр. (Rachkov 2026, 112–113). За допомогою Omeqa.net створюється онлайн база даних цифрових ресурсів, що відповідають таким критеріям: 1) були створені упродовж 1990–2020-х рр.; 2) інформація про них доступна в Інтернеті; 3) використовують цифрові технології для роботи зі спадщиною України; 4) сприяють культурному діалогу та взаємному культурному збагаченню. Досліджувані цифрові ресурси охоплюють широкий спектр різновидів культурної спадщини, які послугували основою для формування відповідних колекцій: «Архівна спадщина», «Усна історія», «Бібліотечна спадщина», «Музейна спадщина», «Цифрова спадщина», «Археологічна спадщина», «Мистецька спадщина», «Нематеріальна культурна спадщина», «Міська спадщина» тощо. Кожен досліджуванний цифровий ресурс позначено на інтерактивній карті та відображено на часовій шкалі за роком створення. Окрему увагу приділено запису інтерв'ю з ініціаторами, керівниками та виконавцями проєктів та ініціатив, присвячених цифровій спадщині України. Детальну інформацію про інтерв'ю також представлено на вебсайті у вигляді окремої колекції³³.

Виклики використання Omeqa

Звичайно, як і будь-яке програмне забезпечення, Omeqa має свої переваги та недоліки. Розглянемо кілька потенційних викликів, що можуть виникнути під час використання цього інструменту в історичних дослідженнях і процесі викладання.

Найпоширеніший з них — брак оцифрованих, а також неопрацьованих історичних матеріалів, придатних для використання в освітньому процесі та дослідженнях. Процес оцифрування зазвичай потребує значних часових і людських ресурсів, яких може бракувати для роботи над створенням та наповненням вебсайту. Крім того, оцифровані матеріали мають відповідати певним критеріям якості, необхідним для їхнього подальшого аналізу, інтерпретації та ефективного використання (Billeaudeaux, Eisel 2023, 159).

³³ ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: вебсайт. URL: <https://ukraineheritage.omeqa.net/> (дата звернення: 20.10.2025).

Наступний виклик, тісно пов'язаний із попереднім, полягає в інтеграції цифрових матеріалів у навчальний та дослідницький процеси в такий спосіб, щоб одержані результати відповідали початково задекларованим цілям. У зв'язку з цим користувачі Omeka замість формування вичерпних добірок матеріалів певної тематики можуть зосереджуватися на опрацюванні найбільш релевантних з них, свідомо відмовляючись від інших (Billeaudeaux, Eisel 2023, 159).

Ще один виклик стосується організації командної роботи, зокрема надання учасникам освітнього та дослідницького процесів справжньої суб'єктності на всіх етапах роботи з Omeka. Цей виклик безпосередньо пов'язаний із труднощами оцінки рівня підготовки членів команди (наприклад, студентів), які можуть мати різний рівень цифрових навичок. Певним рішенням може стати ретельне планування робочих процесів і створення чітких інструкцій, зокрема щодо оцифрування та опрацювання матеріалів, технічної роботи з Omeka, створення метаданих досліджуваних об'єктів тощо (Billeaudeaux, Eisel 2023, 159).

Питання щодо створення метаданих потребує окремої уваги. Використання Omeka стандарту метаданих Дублінського ядра не гарантує його правильного застосування відповідно до визначених принципів та усталених практик. Своєю чергою недотримання стандартів якості метаданих може призвести до різноманітних проблем, зокрема негативно вплинути на можливості довгострокового збереження та використання даних (Maron, Feinberg 2018, 674–691). Крім того, нерідко порушується принцип «1:1», який передбачає створення окремих записів метаданих для неоцифрованого першоджерела та його цифрового відтворення (Maron, Feinberg 2018, 680).

Висновки

Отже, Omeka є зручним та ефективним цифровим інструментом, що відкриває широкі можливості для історичних досліджень і викладання. Існує кілька різновидів системи керування вмістом, кожен з яких має певні особливості: Omeka Classic та Omeka.net є найкращими для індивідуального використання й локальних освітніх і наукових проєктів, тоді як Omeka S орієнтована на потреби великих

установ і масштабних колективних ініціатив. Вебплатформа досить поширена серед дослідників та інституцій, насамперед завдяки її відповідності науковим стандартам і доступності для користувачів без спеціальних технічних навичок. Водночас, як і для більшості програмних продуктів, її використання пов'язане з певними ризиками, зокрема методологічними, організаційними та технічними. Важливим завданням залишається пошук збалансованого співвідношення між наявними ресурсами, цілями освітніх і дослідницьких проєктів та вимогами до якості цифрової репрезентації історичних матеріалів. Лише поєднання системного та критичного підходів до використання програмного забезпечення дає змогу повною мірою реалізувати його потенціал у дослідженнях і викладанні, а також сприяє усвідомленому застосуванню цифрових інструментів і рефлексивному сприйняттю створюваних цифрових ресурсів.

Список літератури / References

Badman A., Kosinski M. What is Metadata? IBM: website. URL: <https://www.ibm.com/think/topics/metadata> (accessed: 22.12.2025).

Billeau deaux B., Eisel C. Using Omeka to Bring Women's History to Online Learners. *Teaching and Learning History Online: A Guide for College Instructors* / eds. S. K. Stein, M. MacLeod. New York, NY: Routledge, 2023. PP. 154–161. <https://doi.org/10.4324/9781003258414-22>

Kemman M. University of Luxembourg funder. Trading Zones of Digital History. München: De Gruyter Oldenbourg, 2021. 182 p. <https://doi.org/10.1515/9783110682106>

Kulikov V. Digital history: stanovlennia, suchasnyj stan, perspektyvy. *Spetsial'ni istorychni dystsyplyny: pytannia teorii ta metodyky* [Special Historical Disciplines: Issues of Theory and Methodology]. 2013. No. 21. Elektronni informatsijni resursy. S. 27–44. (In Ukrainian)

Куліков В. Digital history: становлення, сучасний стан, перспективи. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. 2013. № 21. Електронні інформаційні ресурси. С. 27–44.

Kulikov V., Sklokina I. Kraudsorsynh kul'turnoi spadshchyny. Za dopomohy: K. Lyublyanovics, D. Mérai. Data onovlennia: 20.01.2023. REHERIT: vebсайт. URL: https://reherit.org.ua/open_heritage/kraudsorsyng-kulturnoyi-spadshchyny/ (data zvernennia: 30.10.2025). (In Ukrainian)

Куліков В., Склокіна І. Краудсорсинг культурної спадщини. За допомоги: К. Люблянович, Д. Мераї. Дата оновлення: 20.01.2023. REHERIT: вебсайт. URL: https://reherit.org.ua/open_heritage/kraudsorsyng-kulturnoyi-spadshhyny/ (дата звернення: 30.10.2025).

Litterio L. M. Digital Humanities in Professional and Technical Communication: Results of a Pedagogical Pilot Study. *Technical Communication Quarterly*. 2021. Vol. 30. Iss. 1. PP. 77–88. <https://doi.org/10.1080/10572252.2020.1789744>

Maron D., Feinberg M. What Does It Mean to Adopt a Metadata Standard? A Case Study of Omeka and the Dublin Core. *Journal of Documentation*. 2018. Vol. 74. Iss. 4. PP. 674–691. <https://doi.org/10.1108/JD-06-2017-0095>

Narojczyk K. W kierunku historii cyfrowej. Nowe możliwości — nowe wyzwania. *Res Historica*. 2016. No. 42. S. 329–350. <https://doi.org/10.17951/rh.2016.42.329-350>

Noiret S., Tebeau M., Zaagsma G. Introduction. *Handbook of Digital Public History* / eds. S. Noiret, M. Tebeau, G. Zaagsma. Boston, Massachusetts: De Gruyter Oldenbourg, 2022. PP. 1–15. <https://doi.org/10.1515/9783110430295-001>

Park J.-R. Metadata Quality in Digital Repositories: A Survey of the Current State of the Art. *Cataloging & Classification Quarterly*. 2009. Vol. 47. Iss. 3–4. PP. 213–228. <https://doi.org/10.1080/01639370902737240>

Rachkov Ye. Doslidnyts'ka initsiatyva CityFace: metodolohiia, rezul'taty, perspektyvy. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Istoriia»* [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History]. 2026. Vyp. 69. S. 100–117. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-69-05> (In Ukrainian)

Рачков Є. Дослідницька ініціатива CityFace: методологія, результати, перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2026. Вип. 69. С. 100–117. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-69-05>

Rachkov Ye. Problemy okhorony kul'turnoi spadschyny Ukrainy pid chas rosijs's'ko-ukrains'koi vijny: refleksii ekspertiv proiektu «Misto i vijna». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Istoriia»* [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History]. 2025. Vyp. 67. S. 268–294. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-14> (In Ukrainian)

Рачков Є. Проблеми охорони культурної спадщини України під час російсько-української війни: рефлексії експертів проєкту «Місто і війна». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2025. Вип. 67. С. 268–294. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-14>

Sahle P. Digital Humanities? Gibt's doch gar nicht! *Grenzen und Möglichkeiten der Digital Humanities* / Hg. von C. Baum, T. Stäcker. Zeitschrift für digitale Geisteswissenschaften, Sonderband, Band 1, 2015. URL: https://zfdg.de/sb001_004. https://doi.org/10.17175/sb001_004

Табл. 1. Рекомендації щодо застосування набору елементів метаданих Дублінського ядра³⁴.

Table 1. Recommendations for the use of the Dublin Core Metadata Element Set.

Елемент** (назва DСMІ / поширений переклад / переклад в Omeка)	Опис	Контрольований словник	Приклади
Title / Назва / Назва	Назва ресурсу. Зазвичай його офіційна назва, під якою він формально відомий	Ні	Музейна справа в Україні Нематеріальна культурна спадщина України
Subject / Предмет. Ключові слова / Тема	Тема змісту ресурсу. Зазвичай визначається ключовими словами, словосполученнями або класифікаційними кодами, які характеризують предмет ресурсу	Контрольований словник: Getty Vocabularies, https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/ Medical Subject Headings, https://www.nlm.nih.gov/mesh/meshhome.html тощо Класифікаційні індекси: Library of Congress Classification, https://www.loc.gov/catdir/cpsol/lcco/ Dewey Decimal Classification, https://www.oclc.org/en/dewey.html тощо	Культурна спадщина Мистецтвознавство Сковорода, Григорій Савич

³⁴ Див. детальніше: Using Dublin Core. Dublin Core Metadata Initiative: website. URL: <https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/usageguide/elements/> (accessed: 22.12.2025).

** За можливості слід заповнювати всі елементи метаданих. У стандарті метаданих Дублінського ядра немає необов'язкових або другорядних елементів — залежно від змісту та функційного призначення інформаційного ресурсу, відомості, зафіксовані в межах будь-якого елемента, можуть набувати критично важливого значення. Якщо елемент містить кілька значень, їх розділяють крапкою з комою або, як в Omeка, подають кожен окремо.

Description / Опис / Опис	Текстовий опис змісту ресурсу. Може включати анотацію, структурований зміст, посилання на графічне представлення інформації або інший довільний текст	Ні	У статті представлено рефлексії експертів наукового проєкту щодо ключових проблем охорони культурної спадщини України на сучасному етапі
Creator / Створювач / Автор***	Особа(и), організація(ї) або система(и), які головним чином відповідають за створення інтелектуального змісту ресурсу	Ні	Шевченко, Тарас Григорович Космічний телескоп Габбла
Source / Джерело / Джерело	Посилання на джерело, з якого походить ресурс	Ні Рекомендується посилатися на ресурс за допомогою текстового рядка або номера, що відповідає формалізованій системі ідентифікації	Центральний державний архів громадських об'єднань та українці (ЦДАГОУ). Ф. 11. Оп. 12. Спр. 13 TsDAGOU.11.12.13.2022
Publisher / Видавець / Місце зберігання	Особа(и), організація(ї) або система(и), відповідальні за поширення ресурсу з метою забезпечення його доступності	Ні	Інститут історії України НАН України Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Date / Дата / Дата****	Дата створення або удоступнення ресурсу	ISO 8601, Date and Time Formats, W3C Note, https://www.w3.org/TR/ NOTE-datetime	1991-08-24 1991-08 1991

*** Якщо «Creator» і «Publisher» збігаються, не потрібно повторювати значення в полі «Publisher». Якщо характер відповідальності за створення та зміст ресурсу незрозумілий, дані про людей рекомендується вказувати в «Creator», а про організації — «Publisher». Якщо відповідальність менша або не зовсім зрозуміла, дані слід зазначити в «Contributor».

**** Якщо точна дата (PPPP-ММ-ДД) невідома, можна зазначити лише рік і місяць (PPPP-ММ) або рік (PPPP). Також можливо використовувати більш деталізовані формати, проте це може ускладнити інтерпретацію «Date» користувачами або програмним забезпеченням.

Contributor / Співавтор / Партнерство	Особа(и), організація(ї) або система(и), які зробили суттєвий інтелектуальний внесок у створенні ресурсу, проте їх внесок є другорядним порівняно з автором(ами)	Ні	Інститут археології НАН України Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Rights / Авторські права / Права	Інформація про права на ресурс або щодо нього. Зазвичай подається у вигляді посилання на повідомлення про авторські права, заяву про управління правами або сервіс, що надає таку інформацію	Ні	Creative Commons In Copyright Всі права захищені
Relation / Відношення / Зв'язок	Пов'язані ресурси. Вказівка на формальні зв'язки між ресурсами, які мають певний взаємозв'язок, але існують як окремі ресурси	Ні Рекомендується посилатися на ресурс за допомогою текстового рядка або номера, що відповідає формалізованій системі ідентифікації	Музейна справа в Польщі Нематеріальна культурна спадщина Польщі
Format / Формат / Формат****	Опис фізичної чи цифрової форми представлення ресурсу. Зазвичай може містити інформацію про тип носія або розміри ресурсу (обсяг і тривалість). Може використовуватися для визначення програмного забезпечення, апаратури чи іншого обладнання, необхідного для відображення або використання ресурсу	Internet Media Types, https://www.iana.org/assignments/media-types/media-types.xhtml	Image image/gif 40 x 512 pixels

**** Якщо у записі наводяться кілька категорій інформації про формат, їх слід вказувати окремо.

Language / Мова / Мова	Мова(и) інтелектуально- го змісту ресурсу	ISO 639, https://www.loc.gov/standards/iso639-2/php/code_list.php RFC 3066, https://www.ietf.org/rfc/rfc3066.txt	en en-US англійська Переважно англійська, з окремими фрагментами німецької
Type / Тип / Тип	Характер або жанр змісту ресурсу. Опис загальних категорій, функцій, жанрів або рівнів агрегування змісту	DCMI Type Vocabulary, https://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-type-vocabulary/	Collection / Колекція Dataset / Набір даних Event / Подія Image / Зображення InteractiveResource / Інтерактивний ресурс MovingImage / Рухоме зображення PhysicalObject / Фізичний об'єкт Service / Служба Software / Комп'ютерна програма Sound / Звук StillImage / Нерухоме зображення Text / Текст
Identifier / Ідентифікатор / Ідентифікатор	Зазвичай короткий текст із додаванням чисел, що відповідає формальній системі ідентифікації. Може використовуватися як локальний ідентифікатор для ресурсу, але не для ідентифікації самого запису метаданих	Uniform Resource Identifier (URI) Uniform Resource Locator (URL) Digital Object Identifier (DOI) International Standard Book Number (ISBN) тощо	https://cityface.org.ua/ https://doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-14 ISBN:978-617-7856-15-2
Coverage / Охоплення. Покриття / Покриття	Просторові (назва місця, адміністративної одиниці або географічні координати) та часові (позначка періоду, дата або діапазон дат) характеристики ресурсу	Getty Thesaurus of Geographic Names, https://www.getty.edu/research/tools/vocabularies/tgn/ GeoNames, https://www.geonames.org/	1991–2001 20 ст. Київ Україна

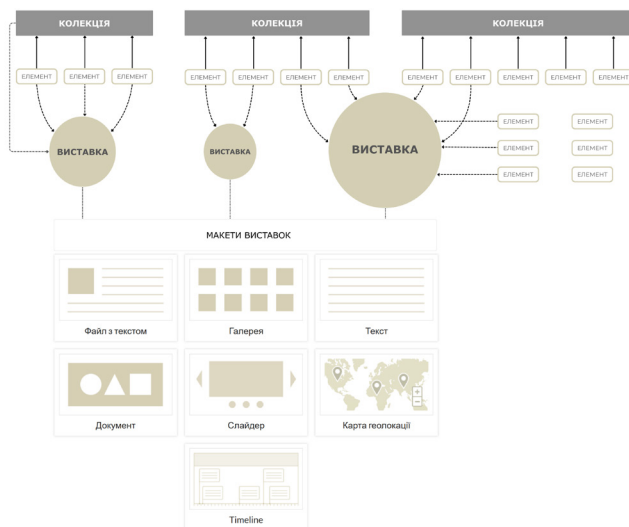

Рис. 1. Схема взаємозв'язку елементів, колекцій та виставок на вебплатформі Omeka.net³⁵.

Fig. 1. Diagram of the relationships among Items, Collections, and Exhibitions on the Omeka.net web publishing platform.

Yevhen Rachkov

Candidate of History, Associate Professor

V. N. Karazin Kharkiv National University

4 Svobody Sq., 61022, Kharkiv, Ukraine

Email: yevhen.rachkov@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8506-0162>

USING THE OMEKA WEB PUBLISHING PLATFORM IN HISTORICAL RESEARCH AND TEACHING

The paper discusses the adoption of Omeka software as a tool for historical research and teaching in the context of growing interest in the development and dissemination of digital resources on historical subjects using specialized software. Omeka is an open-

³⁵ Схему створив автор статті. Використано матеріали з вебплатформи Omeka.net. Подібні схеми можна знайти в різних навчальних посібниках і методичних матеріалах щодо роботи з Omeka. Див., наприклад: Creating Omeka Exhibits — 4. Digital Art History and Visual Culture Research Lab: YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yZzjKEM-G4w> (accessed: 20.12.2025).

source content management system that enables users to create and publish digital collections and exhibitions, providing standardized metadata description and comprehensive representation of historical materials. Omeka comes in several versions: Omeka Classic and Omeka.net (the hosted version) are best suited for personal use and local projects, while Omeka S is designed for large institutions and large-scale collaborative projects. The platform offers historians a range of advantages for both teaching and research, thanks in particular to its adherence to high scholarly standards and its orientation toward users without specialized technical skills. Omeka supports flexible combinations of in-person and remote work and facilitates interdisciplinary collaboration between historians and specialists in other fields and disciplines. The use of the platform has assumed particular relevance in the context of the Russian-Ukrainian War, when the digitization of cultural objects, creation and dissemination of digital archives, documentation of cultural heritage, and related tasks have become priorities for researchers and institutions alike. Of course, like most software products, Omeka carries certain potential risks. To counteract these risks, users must pay heightened attention to the methodological, organizational, technical, and other aspects of working with the platform, as well as be able to strike a balance among available resources, the goals of educational and research projects, and the quality requirements for the digital representation of historical materials. Only combining systemic and critical approaches to working with the platform allows users to fully realize its potential in historical research and teaching and fosters both informed use of digital tools and critical engagement with the digital resources they help produce.

Keywords: Omeka, open-source software, content management system, digital humanities, digital history, “digital turn”, digital collection, digital exhibition, history education, historical research.

Конфлікт інтересів

Автор засвідчує, що, незважаючи на те, що є відповідальним секретарем цього журналу, процес рецензування, ухвалення рішення щодо публікації та редагування здійснювалися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю за процесом. Крім того, автор повністю дотримувався етичних норм, зокрема щодо уникнення плагіату, фальсифікації даних і дублювання публікацій.

У роботі не використано ресурси штучного інтелекту.

Conflict of interest

The author certifies that, despite serving as the Editorial Coordinator of this journal, the processes of peer review, editorial decision-making regarding publication, and editing were conducted independently, without the author's participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process. In addition, the author has fully adhered to ethical standards, including the avoidance of plagiarism, data falsification, and redundant (duplicate) publication.

No artificial intelligence tools were used in the preparation of this work.

*Дата першого надходження статті до видання: 04.02.2026.
Date of the article's initial submission to the Journal: 04.02.2026.*

*Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.04.2026.
Date of acceptance of the article for publication after peer review: 11.04.2026.*

*Дата публікації: 20.05.2026.
Date of publication: 20.05.2026.*